

Sygn. akt IV KK 512/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk (przewodniczący)

SSN Antoni Bojańczyk

SSN Marek Siwek (sprawozdawca)

Protokolant Małgorzata Gierczak

w sprawie **M. B.**

uniewinnionego od czynu z art. 284 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 518 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

w dniu 30 kwietnia 2021 r.,

kasacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela subsydiarnego

od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 10 lipca 2020 r., sygn. akt VII Ka (...)

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w C.

z dnia 17 stycznia 2020 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w C. wyrokiem z 17 stycznia 2020 r., sygn. akt II K (...), uniewinnił M.B. od zarzucanego mu w subsydiarnym akcie oskarżenia

przestępstwa z art. 284 § 2 k.k. (pkt 1) rozstrzygając jednocześnie o kosztach procesu (pkt 2).

Na skutek wniesionej od tego wyroku apelacji przez pełnomocnika oskarżyciela subsydiarnego, Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z 10 lipca 2020 r., sygn. akt VII Ka (...), utrzymał w mocy zaskarżony wyrok (pkt 1), a także rozstrzygnął o kosztach procesu (pkt 2-4).

Od wyroku tego kasację wniósł pełnomocnik oskarżyciela subsydiarnego, zaskarżając go w całości i zarzucając obrazę przepisów postępowania, tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez nierozważenie wszystkich zarzutów podniesionych w apelacji, w szczególności całkowite pominięcie pkt. 1 nr III i V apelacji oraz nieuargumentowanie w sposób wyczerpujący i należy uznania zarzutów podniesionych w apelacji za niezasadne.

Wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w K. z 10 lipca 2020 r., sygn. akt VII Ka (...) i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Prokurator Rejonowy w C. w pisemnej odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniesiona w niniejszej sprawie kasacja nie mogła być merytorycznie rozpoznana ze względu na fakt stwierdzenia z urzędu bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Z tego powodu okazała się jednak o tyle skuteczna, że doprowadziła do uchylenia zaskarżonego wyroku celem ponownego rozpoznania sprawy. Istnienie okoliczności z art. 439 k.p.k., stosownie do treści art. 536 k.p.k., prowadzi bowiem rozpoznania sprawy przez Sąd Najwyższy w szerszym zakresie, aniżeli wynikający z zakresu zaskarżenia i podniesionych zarzutów, a wspomniane uchybienie, jakim był dotknięty zaskarżony wyrok we wniesionej kasacji nie zostało podniesione.

Zgodnie z treścią art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., stosowanym w postępowaniu kasacyjnym (art. 536 k.p.k.), niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia, sąd odwoławczy na posiedzeniu uchyla zaskarżone orzeczenie, jeżeli sąd był nienależycie obsadzony

lub którykolwiek z członków nie był obecny na całej rozprawie. Należyta obsada sądu ma miejsce wtedy, gdy w określonego typu sprawie orzekał sąd w składzie wyznaczonym treścią regulującego tę kwestię przepisu ustawy. Jeżeli zatem obsada sądu jest niezgodna z przepisem określającym skład sądu w danym postępowaniu w jakimkolwiek aspekcie, m.in. ilości sędziów mogących go tworzyć, jest ona nienależyta w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Należy przypomnieć zarazem, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego nie ma podstaw, by wartościować skład sądu w relacji do konkretnego przepisu ustawy z punktu widzenia ilości sędziów orzekających, co miałyby ten skutek, że skład rozszerzony byłby składem prawidłowym w sprawie, w której według przepisu ustawy sprawa powinna być rozpoznana w składzie ilościowo węższym (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 7 września 1971 r., V KRN 295/71, uchwałę Sądu Najwyższego z 24 maja 1995 r., I KZP 15/95, wyrok Sądu Najwyższego z 5 września 2005 r., IV KK 252/06). Z tego powodu nie można stwierdzić, że rozpoznanie sprawy w składzie liczbowo szerszym nie narusza przepisu, gdy przepis taki określa jako skład prawidłowy, skład sądu składający się z mniejszej liczby sędziów. Przeciwnie – rozpoznanie sprawy w składzie różniącym się ilościowo od składu przewidzianego w bezwzględnie obowiązującym przepisie ustawy regulującym określone postępowanie, stanowi rozpoznanie sprawy przez sąd nienależycie obsadzony, a więc należy do uchybienia wskazanego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Taka sytuacja zachodzi w niniejszej sprawie co do składu Sądu odwoławczego – Sądu Okręgowego w K..

Zgodnie bowiem z treścią art. 449 § 2 k.p.k., jeżeli postępowanie przygotowawcze zakończyło się w formie dochodzenia oraz w sprawach z oskarżenia prywatnego, sąd odwoławczy orzeka na rozprawie jednoosobowo, chyba że zaskarżone orzeczenie sąd I instancji wydał w innym składzie niż w składzie jednego sędziego. Nie ulega wątpliwości, że powołany przepis w opisanej w nim sytuacji określa skład sądu odwoławczego w sposób bezwzględnie oznaczony, wskazując że sąd ten rozpoznaje pewne kategorie spraw jednoosobowo, przewidując zarazem wyjątek w tym zakresie, stanowiący pochodną rozpoznania sprawy przez sąd w szczególnym składzie w I instancji.

Należy zwrócić uwagę, że art. 449 § 2 k.p.k. aktualne brzmienie posiada od 5 października 2019 r., z powodu nowelizacji ustawą z 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2019, poz. 1694), gdyż wcześniej stanowił on, że jeśli postępowanie przygotowawcze zakończyło się w formie dochodzenia, sąd odwoławczy orzeka na rozprawie jednoosobowo, chyba że prezes sądu lub sąd postanowi inaczej. W poprzednim brzmieniu art. 449 § 2 k.p.k. skład sądu odwoławczego w relacji do formy postępowania przygotowawczego określony był w sposób względnie oznaczony, zaś odstępstwo od przewidzianej w nim zasady wynikało z decyzji prezesa sądu lub podstawowego składu sądu. Trzeba jednak podkreślić, że w niniejszej sprawie zastosowanie miał art. 449 § 2 k.p.k. w brzmieniu obecnie obowiązującym, gdyż z art. 8 powołanej wyżej ustawy z 19 lipca 2019 r. wynika, że przepisy ustaw wymienionych w art. 1-5, w brzmieniu nadanym tą ustawą, stosuje się do spraw wszczętych przed dniem jej wejścia w życie, jeżeli przepisy poniższe nie stanowią inaczej. Oznacza to, że jeżeli sprawa została wszczęta przed wejściem w życie ustawy z 19 lipca 2019 r., mają do niej zastosowanie przepisy ustawy zmieniającej, także w zakresie składu sądu, chyba że co innego wynika z zawartych w niej przepisów intertemporalnych. Według natomiast art. 9 tej ustawy z 19 lipca 2019 r., jeżeli na podstawie jej przepisów nastąpiła zmiana właściwości lub składu sądu, do czasu zakończenia postępowania w danej instancji orzeka sąd dotychczas właściwy lub w dotychczasowym składzie. Z treści art. 8 i 9 ustawy z 19 lipca 2019 r. wynika więc, że w sytuacji, gdy w czasie wejścia w życie tego aktu prawnego toczy się wcześniej wszczęta sprawa, a uregulował on odmiennie kwestię składu sądu, do czasu zakończenia sprawy w danej instancji orzeka sąd w składzie dotychczasowym. W sytuacji zatem, kiedy postępowanie w danej instancji rozpoczęło się już po wejściu w życie ustawy, a więc w istotnym tu zakresie, po 5 października 2019 r., orzeka sąd w składzie określonym w przepisie według jego treści obowiązującej po tej dacie, i z punktu widzenia tego brzmienia przepisu podlega ocenie prawidłowość składu.

Niniejsza sprawa wpłynęła do Sądu Okręgowego w K. 4 marca 2020 r. (k. 512), co wskazuje bez wątpliwości, że skład sądu odwoławczego regulowany jest przez obecne brzmienie art. 449 § 2 k.p.k., skoro postępowanie przygotowawcze

toczyło się w formie dochodzenia (drugie postanowienie o umorzeniu dochodzenia wydano 11 listopada 2018 r.). Nie ma przy tym znaczenia, że w fazie jurysdykcyjnej sprawa toczyła się z subsydiarnego aktu oskarżenia, gdyż nie zmienia to faktu, że fazę tę poprzedziło postępowanie przygotowawcze, a w związku z jego zakończeniem w określony sposób doszło jedynie do modyfikacji co do uprawnionego oskarżyciela, który w określonych warunkach mógł wnieść akt oskarżenia. W konsekwencji Sąd odwoławczy zobligowany był do rozpoznania sprawy z apelacji pełnomocnika oskarżyciela subsydiarnego w składzie jednoosobowym, gdyż w składzie jednoosobowym orzekł Sąd Rejonowy w C. wyrokiem 17 stycznia 2020 r. Nie zachodził zatem wyjątek od zasady z art. 449 § 2 k.p.k. przewidzianej w tym przepisie *in fine*. Oczywiście inna sytuacja zachodziłaby, gdyby miał zastosowanie art. 449 § 2 k.p.k. w brzmieniu sprzed 5 października 2019 r., gdyż na gruncie tego przepisu o składzie rozszerzonym mógł zdecydować prezes sądu, także na etapie wyznaczenia terminu rozprawy. Ze względu na brzmienie powołanego wyżej przepisu intertemporalnego sytuacja taka nie może być jednak aktualnie rozważana.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

Rozpoznając ponownie sprawę Sąd Okręgowy w K. uniknie uchybienia, które stało się przyczyną uchylenia wyroku w niniejszej sprawie i rozpozna wniesioną w niej apelację pełnomocnika oskarżyciela subsydiarnego.